

Dvanaesta sjednica Nacionalnog odbora za platni promet, 13. studenoga 2008.

Propisi platnog prometa uvelike prilagođeni propisima EU

Nacionalni odbor za platni promet održao je 13. studenoga o. g. dvanaestu sjednicu. Članovi Odbora obaviješteni su tom prigodom o izmjenama u članstvu Odbora: novim članom odbora i zamjenikom predsjednika Odbora imenovan je Damir Kaufman, ravnatelj Uprave za financijski sustav u Ministarstvu financija, a nova je predstavnicom Hrvatske gospodarske komore u Odboru Gordana Amančić, članica Uprave Centar banke d.d. Zagreb.

Na ovoj je sjednici članovima Odbora predstavljena radna verzija Prijedloga zakona o uslugama platnog prometa. Tim se zakonom, koji bi Hrvatski sabor trebao donijeti do kraja drugog tromjesečja 2009. godine, a stupio bi na snagu 1. siječnja 2010., u zakonodavni okvir Republike Hrvatske ugrađuje Direktiva Europske komisije 2007/64 o uslugama platnog prometa na unutarnjem tržištu (Directive on Payment Services in the Internal Market) koju su sve države članice Europske unije obvezne ugraditi u svoj nacionalni zakonodavni okvir najkasnije do 1. studenoga 2009. Radi se o potpuno novoj direktivi koja nije usporediva s postojećom regulativom na području EU, zbog čega ne postoje ni iskustva članica EU koja bi Hrvatskoj mogla biti korisna u izradi novog propisa.

Spomenutim se zakonom na potpuno nov način regulira usluga platnog prometa. Prvi su puta na jednom mjestu definirane sve usluge platnog prometa i svi davatelji usluga platnog prometa, navode se novi davatelji usluga platnog prometa – IPP (institucije za platni promet), poseban naglasak stavlja se na odnos korisnik – davatelj s posebnim naglaskom na zaštitu prava korisnika, a izbrisana je razlika između tzv. domaćeg i prekograničnog transfera (odredbe spomenute direktive primjenjuju se na sve transakcije unutar EU u svim valutama država članica). Novi zakon ne poznaje (ne)rezidentnost korisnika usluga platnog prometa, predviđa mogućnost izvansudskog rješavanja sporova između davatelja i korisnika usluga platnog prometa, a jedan je od preduvjeta za funkcioniranje SEPA.

Druga novost u propisima platnog prometa jest Zakon o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata koji stupa na snagu 1. siječnja 2009., osim nekoliko odredbi koje bi trebale stupiti na snagu ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo EU. Navedenim propisom u hrvatski se zakonodavni okvir implementira Direktiva 1998/26/EZ (Settlement Finality Directive – Direktiva o konačnom obračunu u sustavima za obračunavanje plaćanja i vrijednosnica). U spomenutom zakonu razlikuju se dvije vrste sustava: platni sustavi koji su u nadležnosti HNB-a i sustavi za namiru financijskih instrumenata koji su u nadležnosti Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA). Tim se zakonom želi smanjiti sistemski rizik vezan uz sudjelovanje sudionika u sustavima, i to u slučaju otvaranja određenog postupka zbog nesolventnosti (npr. stečajnog postupka). Kao značajnu mjeru kojom se smanjuje rizik za sudionike u sustavu Zakon propisuje zabranu retroaktivnih učinaka pravnih posljedica u slučaju otvaranja postupaka zbog nesolventnosti. Zakon se nadovezuje i na Zakon o financijskom osiguranju jer se instrumentima osiguranja u smislu Zakona o konačnosti namire podrazumijevaju instrumenti osiguranja utvrđeni upravo Zakonom o financijskom osiguranju.

Nacionalni odbor za platni promet raspravljao je na ovoj sjednici o otvorenim pitanjima vezanima uz primjenu Zakona o osobnom identifikacijskom broju. Predstavnik Ministarstva financija istaknuo je da će osobni identifikacijski broj zamijeniti sve postojeće identifikacijske brojeve (oznake) koje su različite državne institucije dodjeljivale fizičkim i pravnim osobama u zemlji. Osobni identifikacijski brojevi početi će se dodjeljivati od 1. siječnja 2009., s time da će se odrediti i prijelazni period u kojem će svi subjekti zajedno s osobnim identifikacijskim brojem dobivati i postojeće identifikacijske oznake (brojeve).

Članovi Odbora upoznati su sa Smjernicama bankama i ostalim institucijama kojima je rukovanje gotovim novcem poslovna djelatnost za sortiranje novčanica prema prikladnosti i za otkrivanje krivotvorina prije redistribuiranja klijentima. Tim smjernicama iz lipnja 2007. godine, koje su usporedive s mjerama Europske središnje banke za redistribuiranje eura, Hrvatska narodna banka želi osigurati da se ponovna upotreba onih novčanica koje su zaprimljene iz optjecaja, a ne isključivo iz gotovinskih centara, obavlja pod uvjetom da je provjerena njihova prikladnost i autentičnost. HNB želi dakle osigurati istovjetnu obradu gotovog novca u svih korisnika i potrebnu zaštitu od krivotvorina. S time u vezi naglašena je nužnost utvrđivanja podataka koje će banke i ostale institucije kojima je rukovanje gotovim novcem poslovna djelatnost dostavljati HNB-u. To bi bili opći podaci o redistribuiranju novčanica, statistika o opsegu gotovinskog poslovanja, podaci o uređajima za obradu novčanica i uređajima za redistribuciju novčanica, podaci o udaljenim poslovnim jedinicama s malim opsegom gotovinskog poslovanja i podaci o ručnoj provjeri prikladnosti novčanica. Ovisno o vrstama traženih podataka predviđeno je da se dostavljaju na dnevnoj i/ili na mjesečnoj razini, i to elektroničkim putem prema standardiziranoj proceduri HNB-a, što od obveznika zahtjeva i adekvatnu podršku informacijske tehnologije. Imajući u vidu važnost ovog projekta HNB će, kao što je naglasio Davor Holjevac, viceguverner HNB-a i predsjednik Odbora, u bankama provjeravati ispravnosti primjene Smjernica.